

KOMENTARI OT-OPTIMA TELEKOM d.d.
(dalje u tekstu: Optima ili OT)

za javnu raspravu o
Analizi tržišta završavanja (terminacije) poziva u određenu pokretnu javnu
komunikacijsku mrežu

Ovim putem OT-Optima Telekom d.d. (dalje tekstu: Optima ili OT) sukladno čl. 22 Zakona o elektroničkim komunikacijama, dostavlja svoje komentare na objavljeni prijedlog Odluke Hrvatske agencije za poštu i elektroničke komunikacije (dalje u tekstu: HAKOM) kojom se trgovačka društva Hrvatski Telekom d.d., Tele2 d.o.o. i Vipnet d.o.o., određuju operatorima sa značajnom tržišnom snagom na tržištu završavanja (terminacije) poziva u vlastitu mrežu te im se određuju regulatorne obveze (obveza pristupa i korištenja posebnih dijelova mreže, obveza nediskriminacije, obveza transparentnosti i obveza nadzora cijena), kao i na pripadajući dokument Analize tržišta završavanja (terminacije) poziva u određenu pokretnu javnu komunikacijsku mrežu.

Uvodno, ističemo kako su komentari Optime, a s obzirom na trenutno stanje na tržištu elektroničkih komunikacijskih mreža i usluga, u kojem je račun jednog alternativnog operatora nepokretne mreže blokiran od strane i ovdje operatora sa značajnom tržišnom snagom dok je Optima pokrenula postupak otvaranja predstečajne nagodbe sa svrhom rehabilitacije društva i uspostave likvidnosti, usmjereni na odredbe dokumenta Analize tržišta kojima se operatorima sa značajnom tržišnom snagom određuje način, uvjeti i rokovi provođenja regulatorne obveze transparentnosti.

U okviru regulatorne obveze transparentnosti, na stranici 53 Analize tržišta, određen je operatorima sa značajnom tržišnom snagom rok dospijeća plaćanja računa kojeg moraju primjenjivati na tržištu, a koji rok iznosi 30 dana od dana slanja računa dok postupak prisilne naplate potraživanja iz dostavljenih instrumenata osiguranja plaćanja smiju primijeniti tek ukoliko operator ne podmiri svoja dospjela i neosporna dugovanja u roku od 60 dana od dana zaprimanja pisane opomene.

Zakonom o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi (NN 108/12,144/12, dalje u tekstu: Zakon) koji je stupio na snagu 01.10.2012. godine, a koji Zakon je gotovo u cijelosti preuzeo odredbe Zakona o rokovima ispunjenja novčanih obveza (NN 125/11, dalje u tekstu: ZRINO), člankom 11 istog Zakona određeni su rokovi ispunjenja novčanih obveza u ugovorima među poduzetnicima. Tako je odredbom stavka 1 i 2 citiranog članka propisano slijedeće;

„ (1) Ugovorom među poduzetnicima može se ugovoriti rok ispunjenja novčane obveze do 60 dana.”

„ (2) Iznimno od stavka 1. ovoa članka, može se ugovoriti i dulji rok ispunjenja novčane obveze, pod uvjetom da je dužnik novčane obveze izdao vjerovniku novčane obveze sredstvo osiguranja tražbine koje ima učinak ovršne isprave, a koji dulji rok ni u kojem slučaju ne može biti dulji od 360 dana.”

Iz naprijed navedenog proizlazi kako se ugovorom među poduzetnicima može ugovoriti rok ispunjenja novčane obveze do 60 dana, slijedom čega Optima zbog trenutno otežanog stanja na cjelokupnom tržištu elektroničkih komunikacija u RH, drži nužnim izmijeniti u Analizi tržišta određen rok dospijeća plaćanja na 60 dana.

Kako je u studenom 2010. godine izmijenjena regulatorna obveza transparentnosti određena operatorima sa značajnom tržišnom snagom konačnom odlukom HAKOM-a između ostalog i na tržištu završavanja (terminacije) poziva u određenu pokretnu javnu komunikacijsku mrežu i to na

način da isti mogu primijeniti postupak naplate potraživanja iz dostavljenih instrumenata osiguranja plaćanja, odnosno, ako se ne može namiriti iz instrumenata osiguranja plaćanja, privremeno obustaviti pružanje usluge, ukoliko operator korisnik ne podmiri bilo koji dugovani i neosporeni račun za usluge, u roku od 60 dana od zaprimanja pisane opomene, to je evidentno kako ta mjera nije bila dovoljna za stvaranje preduvjeta nužnih za osiguranje kako tako djelotvornog tržišnog natjecanja.

Kako je sam HAKOM-a u predloženom dokumentu Analize (u osvrtu na trenutno važeću odluku o Analizi tržišta str. 8) utvrdio kako su u odnosu na okolnosti vezane uz gospodarsku krizu, koje su postojale u trenutku donošenja analize, nastale promjene koje su imale značajan utjecaj na regulatorne obveze na mjerodavnim tržištima, slijedom čega je bilo potrebno izmijeniti regulatornu obvezu transparentnosti u odnosu na rokove za aktivaciju instrumenata osiguranja plaćanja i privremenu obustavu pružanja usluge, a kako bi se na odgovarajući način pristupilo pitanju smanjene likvidnosti. S obzirom da se okolnosti vezane uz gospodarske prilike u RH nisu promijenile, tim više što je gospodarska kriza još više uzela maha te je pao BDP i smanjila se kupovna moć, to je evidentno da i danas još uvijek, i to sada u još većoj mjeri zbog otežanih financijskih prilika dva najveća alternativna operatora, postoje okolnosti na tržištu slijedom kojih je nužno zadržati regulatorni okvir prisilne naplate potraživanja i privremene obustave 60 dana od zaprimanja pisane opomene.

Ovdje opreza radi skrećemo pozornost Naslovu kako naprijed citiranim odredbama čl. 11 Zakona, a niti bilo kojom drugom odredbom istog Zakona kao i bilo kojeg drugog važećeg propisa u RH nisu propisani rokovi za prisilnu naplatu potraživanja. Tim više odredbama čl. 11 Zakona određeno je kako se ugovorom među poduzetnicima može ugovoriti rok ispunjenja novčane obveze do 60 dana, s time da se iznimno može ugovoriti i dulji rok, pod uvjetom da je dužnik novčane obveze izdao vjerovniku sredstvo osiguranja tražbine koje ima učinak ovršne isprave, a koji dulji rok ni u kojem slučaju ne može biti dulji od 360 dana (članak 11.2. Zakona). Naime, očito je i zakonodavac prepoznao da nije svrsishodno propisivati obveze kojih se njegovi obveznici ne mogu držati, pa je u odnosu na prethodno zakonsko rješenje (ZRINO) propisao da ugovorne strane mogu čak šesterostruko pomaknuti rok plaćanja, ali pod uvjetom da dužnik kao sredstvo osiguranja vjerovniku da ovršnu ispravu. U pravilu kod zaključivanja, (a i tijekom trajanja) veleprodajnih ugovora sa operatorom sa značajnom tržišnom snagom kao sredstvo osiguranja koje alternativni operatori najčešće odabiru i koriste u praksi jest bjanko zadužnica (propisano je više instrumenta standardnom ponudom i jedan od njih se dostavlja po izboru operatora), i to prije se predavala zadužnica koja je morala biti javnobilježnički ovjerena, a izmjenom Ovršnog zakona sada i solemnizirana, čime je predstavljala i tada, a i sada predstavlja ovršnu ispravu. Slijedom navedenog, a kako su na tržištu elektroničkih komunikacija ispunjeni uvjeti i za ugovaranjem i dužeg roka ispunjenja novčane obveze od 60 dana, to niti samo zadržavanje postojećeg regulatornog okvira prisilne naplate potraživanja i privremene obustave nije protivno Zakonu (odnosno upravo jest još uvijek daleko ispod zakonske razine).

Na svim reguliranim tržištima rokovi dospijeća plaćanja su 30 dana, uz obvezu dostave odgovarajućih instrumenata osiguranja. Iako je alternativnim operatorima ostavljen naprijed citirani regulirani okvir prisilne naplate i uskrate usluga, za vrijeme od dospijeća uredno se obračunavaju kamate koje dodatno sa ostalim obvezama (većinu kojih čini veleprodajni trošak) opterećuju mjesečne obveze Optime, ali i ostalih operatora. Slijedom navedenog, regulator bi trebao uzeti u obzir da mjere koje su do sada poduzete radi smanjenja financijskog opterećenja manjih operatora, pri čemu prvenstveno mislimo na uvođenje regulatornog okvira prije prisilne naplate, nisu urodile željenim rezultatima.

S druge pak strane, a kako bi ukazali regulatoru na odgovorno ponašanje na tržištu, povećava se prihod alternativnih operatora na tržištu (što je vidljivo iz objavljenih financijskih izvještaja za 2012. godinu), što se pak tiče Optime u usporedbi s ostvarenim rastom u 2011. godini koji je u odnosu na 2010. iznosio 7%, u 2012. godini ostvaren je dvoznamenkasti rast od 16,4% te su u poslovanju

društva po prvi puta pokriveni neto financijski rashodi. Slijedom navedenog, evidentno jest da je Optima u vođenju svog poslovanja u dovoljnoj mjeri i ozbiljna i odlučna te da je i samostalno poradila na poduzimanju mjera smanjenja financijskog opterećenja.

Unatoč pozitivnom poslovanju društva kao i rastu prihoda ostalih alternativnih operatora na tržištu, HT je i dalje zadržao svoj vladajući položaj, a na što nam ukazuju i zadnji statistički podaci objavljeni na internet stranici regulatora, te tako HT ima i dalje i tržišnu i financijsku nadmoć. Također i dalje postoji nesrazmjer u plaćanjima između HT i ostalih njemu alternativnih operatora koji su i dalje u omjeru pruženih usluga dužnici HT-u, a ne njegovi vjerovnici. Slijedom navedenog, zbog neravnoteže u omjeru potraživanja i dugovanja niti prijebom međusobnih potraživanja ne može se učiniti puno.

Kako postojanje dospjelih i neosporenih dugovanja prema HT-u koja nisu podmirena u roku 60 dana od zaprimanja pisane opomene predstavljaju ne samo valjani razlog za odbijanje aktivacije veleprodajnih usluga HT-a, i to usluge najma korisničke linije, usluge veleprodajnog širokopojsnog pristupa i usluge korištenja elektroničke komunikacijske infrastrukture, već valjani razlog za obustavu svih veleprodajnih usluga HT-a, to je riječ o vrlo ozbiljnoj mjeri koja direktno pogađa poslovanje operatora, i to ne samo kroz nemogućnost aktivacije novih veleprodajnih usluga ili izmjene već ugovorenih, već i kroz nemogućnost nastavka pružanja usluga krajnjim korisnicima tog operatora. Slijedom navedenog, a s obzirom da zadržavanje važećeg reguliranog okvira prisilne naplate i uskrate usluga nije protivno važećim propisima RH, to je evidentno da tako određena regulatorna obveza transparentnosti HT-u neće predstavljati prekomjeren teret, jer će u tom periodu i od 60 dana dalje ostvarivati pravo na zatezne kamate, koje teku od dospijuća računa pa do isplate.

I na kraju osobito skrećemo pozornost regulatoru kako će u ovom trenutku, dakle u situaciji:

- kada su dva najveća alternativna operatora nepokretne mreže suočena sa otežanim financijskim prilikama, a
- regulator još uvijek nije odredio cijene sukladno troškovnom modelu, u kojem se očekuje pad veleprodajnog troška kojeg trpe alternativni operatori
(Optima ukazala na pogrešan izračun naknada za zakup virtualnih kanala na bitstream-u, regulator je isto još odlukom Vijeća u studenom 2012. i potvrdio no, cijene nažalost nije mogao odrediti bez završene troškovne analize; Optima i Metronet zatražili produljenje asimetrije cijene usluge završavanja poziva na tržištu br. 3 i to određivanja cijena sukladno troškovnom modelu, a regulator odbio zahtjeve iako troškovno orijentirane cijene nije odredio do kraja 2012 i početka simetrije kako je planirao)

mjera skraćivanja reguliranog okvira prisilne naplate i uskrate usluga na 30 dana od dana zaprimanja pisane opomene, izazvati vrlo ozbiljne poremećaje na tržištu koje će samo povećati mogućnost izlaska manjih operatora sa tržišta.

Istovremeno dok alternativni operatori upućuju nadležnom regulatoru vapaje za pomoć, i ukazuju mu na nemogućnost snošenja ikakvog dodatnog troška izazvanog izmjenom tehnologije u pristupnoj mreži HT-a (a pogotovo onog koji se odnosi na trošak modema i terminalne opreme/centrale da bi uopće mogao zadržati postojeće korisnike) za to vrijeme pod pritiskom HT-a, dopušta se HT-u da uopće krene u pilot projekt Prečko i tako na mala vrata krene sa gašenjem svih lokalnih centrala i migracijom na IMS tehnologiju, a za koji je postupak samo HT spreman i koji je samo njemu transparentan i poznat.

Slijedom svega naprijed iznesenog, a uzimajući u obzir trenutno vrlo kritičnu situaciju na tržištu na kojoj je po prvi puta od svog početka daljnja liberalizacija tržišta potpuno zaustavljena, Optima drži u cijelosti svoje komentare osnovanim te je stoga prijedlog Naslovu iste u cijelosti usvojiti.

OT-Optima Telekom d.d.